

Demeester, Rita (1989), *Stampvoeten in het donker*. Amsterdam/Leuven, Meulenhoff/Kritak.

Ik herinner mij dat Hugo Brems destijds in de redactie van *Dietsche Warande* vol lof was over dit boek. Misschien heeft hij er toen ook wel een bespreking over gepubliceerd. Ik ben er een paar weken geleden in beginnen lezen en het eerste verhaal viel mij nogal tegen. Maar ik ben er opnieuw in beginnen lezen en naarmate de lectuur vorderde, ben ik het steeds beter gaan vinden. Demeester heeft in ieder geval stijl en vooral ook een eigen toon. Haar beeldspraak is origineel én raak. Nooit gezocht. En ze strooit er kwistig mee. Sommige passages zijn ook erg humoristisch, maar alweer zonder gezochte humor. Ook de inhoud van haar verhalen is verrassend. Ze hebben praktisch

geen intrige, gaan over nogal gewone dingen des levens, maar blijven niettemin boeien. Voor mijn smaak zijn de eerste twee verhalen niet de beste. Ik heb erg genoten van 'Brand in Mokum', 'Wat is te breed' en 'Als God in Frankrijk' en die verhalen staan spijtig genoeg helemaal achteraan.

Het enige wat mij tegengevallen is, is dat hier in twee verhalen toch weer met al te veel begrip en compassie geschreven wordt over collaborateurs in de Tweede Wereldoorlog en met veel misprijzen over het verzet. Over het leven van Demeester is niet veel te vinden omdat ze nog voor haar vijftigste gestorven is aan kanker, maar het zou me niet verbazen indien haar vader tot zwart Vlaanderen heeft behoord. Vooral het verhaal 'Krappe herinnering' is mij op dat punt tegengevallen. Het heeft me trouwens zeer verbaasd dat ze Maurice De Wilde met naam en toenaam een plaats geeft in haar verhaal en hem zeer denigrerend beschrijft. Misschien is haar moeder werkelijk op de dag van haar overlijden nog geïnterviewd door De Wilde, maar dan blijft het vreemd en onbehaaglijk om in een verhaal met hem af te rekenen. Ook het volgende verhaal 'Een halve eeuw jong en zonder zorgen' over Hopman gaat over een kerel die in de oorlog fout was en over wie met misplaatst begrip en zonder een woord van afkeuring geschreven wordt. Ten slotte wordt ook in het verhaal 'Brand in Mokum' weer iets gezegd over het verzet, maar de bedoeling ervan is niet duidelijk: 'Over het verzet waren gewichtige boeken geschreven, geen cafépraat. Eerst de hersenen en dan de handen.' (112-113) Daarna volgt dan – gelukkig – een woordje van kritiek op Hitler, maar niet op de collaborateurs. Ook in 'Kinderspel' speelt de Vlaams-Duitse sympathie een rol in de keuze van de namen van de kinderen (95): Ewald, Aleydis, Wieland, Renate en Hadewych, maar daar komt op 96-97 een heel klein beetje kritiek op. Het kan dus bijna niet anders dan dat Demeester in haar leven te maken heeft gehad met de gevolgen van de collaboratie.

Wat mij ook tegengevallen is, is de afgezaagde maatschappijkritiek. Op 74 schrijft ze bijvoorbeeld: 'Een tafereel dat zich jaren later als in een déjà-vu zal herhalen wanneer ze, begaan met het lot van miljoenen Vietnamezen, in nijdig ongeloof toekijkt hoe twee beschonken Michelin-poppen de Amerikaanse vlag in de maanbodem boren.' Op 9 wordt op een goedkope manier de recherche belachelijk gemaakt. De manier waarop ze het in 'In het spoor van Jim Morrison' opneemt voor haar verslaafde en criminele broer tegen de ordediensten, is ook erg goedkoop.

Ten slotte nog dit. Wanneer auteurs iets schrijven over muziek zitten ze er dikwijls vierkant naast. In het verhaal 'Kinderspel' schrijft de cellist Ewald een (weliswaar onvoltooide) fuga tijdens een kort telefoongesprek. Dat zou zelfs een genie als Bach niet gekund hebben. (105) Ze schrijft ook dat Ewald zijn cello voor zich uit duwt. Dat kan met een contrabas want de koffer van een contrabas heeft wieltjes, maar een cello wordt op de rug gedragen.

101: Er zijn nu eenmaal mensen die alleen en ongelukkig door het leven moeten. Maar dan is er ook niemand die u zal missen. Alles heeft ook zijn voordelen.

Omdat vooral de laatste verhalen geschreven zijn met veel talent en omdat het om een eerste druk gaat, zal ik het boek houden.

Philip Vermoortel

06-2021